

Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai
Siunčiama el. paštu LRVkanceliarija@lr.lt

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai
Siunčiama el. paštu sumin@sumin.lt

Ekonomikos komiteto
Pirmininkui Kaziui Starkevičiui
Siunčiama el. paštu kazys.starkevicius@lrs.lt

2021-05-06 Nr. 2021-01376

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTRONINIŲ RYŠIŲ ĮSTATYMO NR. IX-2135 3, 9,
12, 17 ir 72 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

2020 m. lapkričio 17 d. Lietuvos Respublikos Seime užregistruotas Seimo narių R. Žemaitaičio ir A. Kupčinsko teikiamas Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo Nr. IX-2135 3, 9, 12, 17 ir 72 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (registracijos Nr. XIVP-9) (toliau – ERĮ projektas).

2021-04-22 Seimo posėdyje buvo pritarta šiam ERĮ projektui ir pradėtos jo svarstymo procedūros. Ekonomikos komitetas paskirtas pagrindiniu komitetu ERĮ projektui svarstyti. Nutarta prašyti Vyriausybės išvados dėl šio projekto.

Kaip nurodoma aiškinamajame rašte ERĮ projektą parengti paskatino veiksmingos konkurencijos trūkumas didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje ir (arba) didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkoje. ERĮ projekto rengėjų nuomone reguliavimas, šiuo metu taikomas ūkio subjektui, turinčiam didelę įtaką atitinkamose rinkose, neužtikrina veiksmingos konkurencijos šiose rinkose ir sudaro prielaidas piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi.

Pagrindinė siūloma pasitelkti priemonė – ekonominio atkartojamumo testo (angl. *replicability test*) privalomas taikymas didelę įtaką turinčiam ūkio subjektui atitinkamose rinkose. Pagrindinis ekonominio atkartojamumo testo tikslas – kartu su kitomis reguliatorių taikomomis priemonėmis užtikrinti, kad didelę įtaką turintys ūkio subjektai nepiktnaudžiautų turima laisve nustatyti didmenines ir mažmenines kainas, siekiant išstumti konkurentus iš rinkos, ir nustatyti priemones, galinčias užkirsti kelią tokiame piktnaudžiavime. ERĮ projekte numatoma, kad atsakingos institucijos - Ryšių reguliavimo tarnyba ir Konkurencijos taryba - turėtų iš anksto tinkamai nustatyti metodiką, atitinkančią ekonominio atkartojamumo testo kriterijus, kuria remdamasi ji nustatys ūkio subjekto, turinčio didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, kainodaros patikrinimo kriterijus.

Telia Lietuva, AB (toliau – Telia) nepitaria ERĮ projektui dėl žemiau išvardintų argumentų.

1. Lietuvos elektroninių ryšių reguliavimas yra paremtas Europos Sąjungos reguliavimo principais ir nuostatomis

Vadovaujantis šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymo (toliau – ERĮ) 1 straipsnio 1 dalimi, ERĮ siekiama reglamentuoti elektroninių ryšių veiklą Lietuvos Respublikoje pagal ERĮ 2 priede nurodytų Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės aktų reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, galiojančiame ERĮ įtvirtintas reglamentavimas, įskaitant dėl rinkų tyrimų ir įpareigojimų didelę įtaką atitinkamose rinkose turintiems ūkio subjektams nustatymo, įgyvendina ir atitinka elektroninių ryšių reguliavimo sistemos direktyvomis ES mastu nustatytą reglamentavimą.

2002 m. kovo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/21/EB dėl elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrosios reguliavimo sistemos (Pagrindų direktyva) nustato „nacionalinių reguliavimo institucijų užduotis ir procedūras, kurios užtikrintų, kad reguliavimo sistema būtų suderintai taikoma visoje ES“.

Direktyvos 2002/21/EB 3 straipsnio 3a dalyje įtvirtinta, kad „nacionalinės reguliavimo institucijos, atsakingos už ex ante rinkos reguliavimą <...>, vykdydamos tas užduotis, kurios yra joms paskirtos pagal nacionalinę teisę, įgyvendinančią Bendrijos teisę, veikia nepriklausomai ir nesiekia gauti arba nepriima kitų institucijų nurodymų.“

2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/140/EB preambulės 13 konstatuojamojoje dalyje yra pažymima, kad „siekiant užtikrinti veiksmingesnį reguliavimo sistemos taikymą, nacionalinių reguliavimo institucijų autoritetą ir pagerinti jų sprendimų nuspėjamumą, turėtų būti stiprinamas šių institucijų nepriklausomumas. Todėl nacionalinėje teisėje turėtų būti speciali nuostata, kuria būtų užtikrinta, jog į nacionalinės reguliavimo institucijos, atsakingos už ex ante rinkos reguliavimą <...>, atliekamas užduotis nebūtų kišamasi iš išorės ar nebūtų daromas politinis spaudimas, dėl kurio būtų pakenkta institucijos sprendimų nepriklausomumui. Dėl išorės poveikio nacionalinis įstatymų leidžiamasis organas nėra tinkamas pagal šią reguliavimo sistemą veikti kaip reguliavimo institucija.<...>“

Kadangi Europos Komisija periodiškai peržiūri penkių pagrindinių Direktyvų, t. y. Direktyvų 2002/19/EB, 2002/20/EB, 2002/21/EB, 2002/22/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2002/58/EB, kurios sudaro galiojančią elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų reguliavimo sistemą, veikimą, siekdama visų pirma nustatyti, ar reikia jas iš dalies pakeisti atsižvelgiant į technologijų ir rinkos pokyčius, 2018 m. gruodžio 11 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1972, kuria nustatomas Europos elektroninių ryšių kodeksas. Direktyvoje (ES) 2018/1972 stiprinamas ex ante rinkos reguliavimo reglamentavimas, be kita ko, Direktyvos (ES) 2018/1972 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinant, kad būtent „nacionalinės reguliavimo institucijos yra atsakingos <...> už ex ante rinkos reguliavimo įgyvendinimą <...>“.

Europos Sąjungos valstybės narės Direktyvos (ES) 2018/1972 nuostatas į nacionalinę teisę turėjo perkelti iki 2020 m. gruodžio 21 d. Nors ir vėluojant, tačiau šiuo metu jau yra parengtas bei pateiktas Vyriausybei svarstyti Elektroninių ryšių įstatymo Nr. XI-2135 pakeitimo įstatymas (toliau – Naujas ERĮ), kuriame įstatymas išdėstomas nauja redakcija. Naujo ERĮ svarstymas numatytas Seimo pavasario sesijoje. Priėmus Naują ERĮ ir kartu teikiamus kitų įstatymų projektus, į nacionalinę teisę bus perkeltos Direktyvos (ES) 2018/1972 nuostatos.

Tuo tarpu šis ERĮ projektas ne tik kad nesusijęs su Direktyvos (ES) 2018/1972 perkėlimu, tačiau ir prieštarauja ES reguliavimo principams.

Tiek galiojančio ERĮ, tiek Naujo ERĮ 6 straipsnio 1 dalis įtvirtina, kad Ryšių reguliavimo tarnyba yra Lietuvos Respublikos nacionalinė reguliavimo institucija ES teisės aktų, reglamentuojančių visuomeninius santykius, susijusius su ERĮ reguliavimo dalyku, prasme ir yra atsakinga už ERĮ nuostatų laikymosi priežiūrą ir jų įgyvendinimą. Vadovaudamasi ERĮ 16 straipsnio 1 dalimi, Ryšių reguliavimo tarnyba atlieka rinkų tyrimus, kurių tikslas – siekti, kad elektroninių ryšių srityje būtų užtikrinta veiksminga konkurencija, o didelę įtaką turintiems ūkio subjektams būtų užkirstas kelias piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje.

Ryšių reguliavimo tarnyba, tirdama rinkas, vadovaujasi Lietuvos Respublikos teisės aktais, ES teise ir atsižvelgia į Europos Komisijos gaires bei rekomendacijas, taip pat Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucijos (BEREC) priimtas nuomones ir bendrąsias pozicijas.

ERĮ projektu siūlomas nustatyti ekonominio atkartojamumo testas (angl. *economic replicability test*) yra tik viena iš galimų alternatyvių metodikų, taikytinų sprendžiant konkurencijos problemas. BEREC savo gairėse ir ataskaitose įvardija tokias galimas taikyti kainų kontrolės įpareigojimo metodikas: kainų pagrindimas sąnaudomis (porūšiai: kainų pagrindimas sąnaudomis; kainų aukščiausia riba); mažmeninės prekybos (angl. *retail minus*) (porūšiai: ex-ante tradicinis kainų spaudimo testas; ekonominio atkartojamumo testas; sąžininga ir pagrįsta kainodara); palyginamosios analizės (porūšiai: palyginamosios analizės metodas pagal 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Komisijos rekomendaciją 2013/466/ES dėl nuoseklaus nediskriminavimo įpareigojimų ir sąnaudų apskaičiavimo metodikų, skirtų konkurencijai skatinti ir geresnei investicijų į plačiąjuosį ryšių aplinkai sukurti, taikymo).

Ryšių reguliavimo tarnyba, atlikusi rinkos tyrimą ir nustačiusi ūkio subjektus, turinčius didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, jiems nustato ERĮ 17 straipsnio 1 dalyje numatytus įpareigojimus, atsižvelgdama į tai, kurie iš jų tinkamiausi konkrečiu atveju. Pažymėtina, kad pagal ERĮ 17 straipsnio 6 dalį, Ryšių reguliavimo tarnybos nustatomi ūkio subjektams įpareigojimai turi būti pagrįsti, atitikti nustatytos problemos prigimtį, būti proporcingi ir pateisinami elektroninių ryšių veiklos reguliavimo principais ir tikslais.

Akcentuotina ir tai, kad rinkų tyrimų rezultatai yra įvertinami Europos Komisijos, yra gaunamos Konkurencijos tarybos išvados, taip pat rinkų tyrimų rezultatai siunčiami Europos elektroninių ryšių reguliuotojų institucijai ir kitų ES valstybių narių nacionalinėms reguliavimo institucijoms. Skaidrų rinkų tyrimų procesą taip pat užtikrina viešų konsultacijų procedūros su rinkos dalyviais ir kitais suinteresuotais asmenimis.

Direktyvos 2002/21/EB 15 straipsnio 1 dalis nustato, kad Europos Komisija priima rekomendaciją dėl atitinkamų produktų ir paslaugų rinkų, kurioje nurodomos rekomenduotinos tirti elektroninių ryšių sektoriaus produktų ir paslaugų rinkos. Europos Komisija rinkas apibrėžia pagal konkurencijos teisės principus ir reguliariai persvarsto rekomendaciją. Tuo metu, kai Ryšių reguliavimo tarnyba vykde didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkos ir bei didmeninės centrinės prieigos masinės rinkos produktams rinkos tyrimus, galiojo Europos Komisijos 2014 m. spalio 9 d. rekomendacija 2014/710/ES, kurios priede išvardytos didmeninės rinkos, kurios gali turėti tokių charakteristikų, dėl kurių *ex ante* reguliavimas gali būti pateisintas:

1 rinka - Didmeninis skambučių užbaigimas atskiruose viešuosiuose telefono ryšio tinkluose fiksuotoje vietoje

2 rinka - Didmeninis balso skambučių užbaigimas atskiruose mobiliojo ryšio tinkluose

3 rinka - a) didmeninė vietinė prieiga fiksuotoje vietoje

b) didmeninė centrinė prieiga fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams

4 rinka - Didmeninė aukštos kokybės prieiga fiksuotoje vietoje

Nustatydamas kitas, nei nurodyta priede, rinkas, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų įrodyti (Komisija patikrina), kad tenkinami visi šie trys kriterijai:

- a) egzistuoja didelių ir ilgalaikių struktūrinių, teisinių ar reguliavimo kliūčių patekti į rinką;
- b) rinkos struktūra yra tokia, kad joje per atitinkamą laikotarpį neatsiras veiksminga konkurencija, atsižvelgiant į infrastruktūrinės ir kitos konkurencijos būklę, kuri lemia kliūtis patekti į rinką;
- c) vien konkurencijos teisės nepakanka, kad būtų tinkamai išspręsta nustatyta (-os) rinkos nepakankamumo problema (-os).

Jeigu laikoma, kad, atsižvelgiant į konkrečias nacionalines aplinkybes, kuriai nors priede nurodytai rinkai negali būti taikomas *ex ante* reguliavimas, nacionalinės reguliavimo institucijos turėtų įrodyti (Komisija patikrina), kad iš trijų nurodytų kriterijų netenkinamas bent vienas kriterijus.

2020 m. gruodžio 18 d. atsižvelgiant į Direktyvą (ES) 2018/1972, buvo priimta Rekomendacija (ES) 2020/2245, kurios priede dar sumažinamas rekomenduojamų reguliuoti rinkų kiekis – nurodomos tik dvi rinkos: 1) didmeninė vietinė prieiga fiksuotoje vietoje rinka ir 2) didmeniniai specialieji pajėgumai.

Taigi, nacionalinės reguliavimo institucijos pagal nacionalines aplinkybes ir konkurencijos teisės principus apibrėžia atitinkamas rinkas. Nacionalinei reguliavimo institucijai yra suteikta diskrecijos teisė, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes, nukrypti nuo Rekomendacijoje įvardintų reguliuojamų rinkų tiek apibrėžiant papildomas rinkas, tiek netaikant *ex ante* reguliavimo rekomenduojamoms rinkoms.

ERĮ projektu dėl visiškai nepagrįstų priežasčių siūloma įstatymu apibrėžti bei nustatyti papildomus įpareigojimus tik dviem - didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje ir didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkoje - iš keturių galiojusioje Rekomendacijoje 2014/710/ES nurodytų didmeninių rinkų. Kaip nurodyta aukščiau naujoji Rekomendacija (ES) 2020/2245 iš reguliuojamų rinkų apimties pašalina didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinką.

Pažymėtina ir tai, kad šiuo metu Ryšių reguliavimo tarnyba *ex ante* reguliuoja net septynias elektroninių ryšių rinkas, nustatydamas tiek ūkio subjektus, turinčius didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, tiek jiems nustatydamas ERĮ 17 straipsnio 1 dalyje numatytus įpareigojimus, atsižvelgdama į tai, kurie iš jų tinkamiausi konkrečiu atveju. Tačiau ES teisės aktai įpareigoja Ryšių reguliavimo tarnybą reguliariai atlikti rinkų peržiūrą ir *ex ante* reguliavimą taikyti tik tuomet kai jis pateisinamas.

Apibendrinant, atitinkamų kelių rinkų ir įpareigojimų šiose rinkose nustatymas įstatyminiu lygiu sąlygotų netinkamą ES teisės perkėlimą į Lietuvos nacionalinę teisę ir prieštarautų ES mastu nustatytam ir suderintai veikiančiam rinkų tyrimų atlikimo ir įpareigojimų nustatymo mechanizmui.

2. Rinkų tyrimų ir įpareigojimų didelę įtaką atitinkamose rinkose turintiems ūkio subjektams nustatymas Lietuvoje įgyvendinamas tinkamai

Elektroninių ryšių rinkos yra dinamiškos – kinta jų struktūra, naudojamos paslaugų teikimo technologijos, paslaugų gavėjų įpročiai ir kiti aspektai, skirtingu laikotarpiu rinkų tyrimų rezultatai gali skirtis dėl identifikuočių konkurencijos problemų, kurioms spręsti turi būti parenkami nauji ir (ar) pakeičiami jau nustatyti įpareigojimai didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams. Elektroninių ryšių rinkos tyrimus rekomenduojama atlikti ne rečiau kaip kas penkis metus, o ypatingai dinamiškose rinkose ir dažniau.

Tuo tarpu ERĮ projekto aiškinamajame rašte iš esmės remiamasi aplinkybėmis, egzistavusiomis iki jame nurodytų rinkų ištyrimo, ir tik selektyviai cituojamos Ryšių reguliavimo tarnybos 2019 m. atliktų rinkų tyrimų ataskaitų tam tikros ištraukos, neįvertinant to, kad, atitinkamoje rinkoje nustačius esamas ar galimas konkurencijos problemas, kiekvieno rinkos tyrimo neatsiejama dalis yra įpareigojimų didelę įtaką atitinkamose rinkose turintiems ūkio subjektams nustatymas.

Pažymėtina, kad Ryšių reguliavimo tarnyba jau yra priėmusi sprendimus 2019 m. liepos 19 d. įsakymais, kuriais Telia buvo pripažinta ūkio subjektu, turinčiu didelę įtaką didmeninėje vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje bei didmeninėje centrinės prieigos masinės rinkos produktams rinkoje, ir jai buvo palikti galioti arba pakeisti ERĮ 17 straipsnyje numatyti įpareigojimai, sprendžiantys šiose rinkose nustatytas konkurencijos problemas.

Kartu su kitais įpareigojimais didmeninėje centrinės prieigos masinės rinkos produktams rinkoje buvo pakeistas Telia jau anksčiau galiojęs nediskriminavimo įpareigojimas, t. y. Telia buvo įpareigota, prieš patvirtindama naujas ar keisdama galiojančias didmeninės centrinės prieigos ir (ar) mažmeninių interneto prieigos paslaugų kainas, atlikti kainų spaudimo testą ir jo rezultatus pateikti Ryšių reguliavimo tarnybai. Kainų spaudimo testas atliekamas, užpildant Rinkos tyrimo ataskaitos 68 lentelėje prašomus duomenis. Telia, kiekvieną kartą keisdama didmeninių paslaugų arba mažmeninės interneto prieigos paslaugos kainas (įskaitant laikinus kainų pakeitimus (nuolaidas)), privalo atlikti ir pateikti *ex ante* kainų spaudimo testą Ryšių reguliavimo tarnybai, apskaičiuotą vadovaujantis 68 lentelėje pateikta metodika ir įrodyti, kad didmeninių paslaugų kainos, su visomis papildomomis didmeninėmis paslaugomis ir priedais, reikalingais mažmeninei interneto prieigos paslaugai suteikti, nėra didesnės nei Telia teikiamų mažmeninių interneto prieigos paslaugų kainos.

Atsižvelgiant į tai, pažymėtina, kad būtent kainų spaudimo testas ir leidžia palyginti didmeninių reguliuojamų paslaugų kainas su jų pagrindu teikiamomis Telia mažmeninių paslaugų kainomis. Atitinkamai, kainų spaudimo testas užtikrina, kad Telia, nesumažinusi didmeninių paslaugų kainų, negalės teikti mažmeninių interneto prieigos paslaugų žemiau faktiškai patiriamų sąnaudų ir taip bus užkirstas kelias galimai diskriminuoti alternatyvius operatorius, kurie perka didmeninę centrinę prieigą ir jos pagrindu teikia mažmenines interneto prieigos paslaugas.

Tad visos aiškinamajame rašte nurodytos konkurencijos problemos yra išspręstos ar gali būti efektyviai sprendžiamos vadovaujantis galiojančiu reguliavimu ir Ryšių reguliavimo tarnybai suteiktomis diskrecijos teisėmis nustatyti įpareigojimus.

3. ERĮ projektu ketinama keisti ne rinkų tyrimų atlikimo ir įpareigojimų nustatymo mechanizmą, bet ir reguliuoti mažmeninių paslaugų kainas

ERĮ projektu teikiama įstatymo 17 straipsnio 1¹ dalimi siūloma papildyti įstatymo 17 straipsnį, reguliuojantį įpareigojimų didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams nustatymą. Kaip jau buvo paminėta aukščiau atitinkamų kelių rinkų ir įpareigojimų šiose rinkose nustatymas įstatyminiu lygiu sąlygotų ne tik netinkamą ES teisės perkėlimą į Lietuvos nacionalinę teisę, bet prieštarautų ES mastu nustatytam ir suderintai veikiančiam rinkų tyrimų atlikimo ir įpareigojimų nustatymo mechanizmui.

ERĮ 16 straipsnis ir Ryšių reguliavimo tarnybos direktoriaus įsakymu patvirtintos Rinkos tyrimo taisyklės reglamentuoja rinkos tyrimų atlikimo mechanizmą. ERĮ 17-23¹ straipsniuose reglamentuotas įpareigojimų didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintiems ūkio subjektams nustatymas.

Galiojančio ERĮ 17 straipsnio 1 dalyje numatyta „1. Ryšių reguliavimo tarnyba ūkio subjektams, turintiems didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, nustato šiuos įpareigojimus, atsižvelgdama į tai, kurie iš jų tinkami konkrečiu atveju, ir nustatydama tokių įpareigojimų vykdymo pradžios momentą:

- 1) skaidrumo įpareigojimą pagal šio įstatymo 18 straipsnio nuostatas;
- 2) nediskriminavimo įpareigojimą pagal šio įstatymo 19 straipsnio nuostatas;

3) apskaitos atskyrimo įpareigojimą pagal šio Įstatymo 20 straipsnio nuostatas;
4) įpareigojimą suteikti prieigą pagal šio Įstatymo 21 ir 22 straipsnių nuostatas;
5) kainų kontrolės ir sąnaudų apskaitos įpareigojimus pagal šio Įstatymo 23 straipsnio nuostatas;
6) funkcinio atskyrimo įpareigojimą pagal šio Įstatymo 23¹ straipsnio nuostatas;
7) įpareigojimus, susijusius su paslaugų galutiniams paslaugų gavėjams teikimu, pagal šio Įstatymo 32 straipsnio nuostatas.“

Tuo tarpu ERĮ projekto 17 straipsnio 1¹ dalimi siūlomas įpareigojimas prieštarautų tiek ES reguliavimo principams ir nuostatoms, tiek galiojančio ERĮ bei Naujo ERĮ nuostatoms.

ERĮ projekto 17 straipsnio 1¹ dalimi siūloma ir ši nuostata: <...> *Visais atvejais, prieš patvirtindami naujas ar keisdami galiojančias didmeninės prieigos ir (ar) mažmeninių interneto prieigos paslaugų kainas, ūkio subjektai, turintys didelę įtaką atitinkamose rinkose, turi gauti Ryšių reguliavimo tarnybos patvirtinimą dėl tokių kainų atitikimo šio straipsnio dalies reikalavimams. Šioje dalyje nurodytus įpareigojimus ūkio subjektas privalo vykdyti nuo jo pripažinimo turinčiu didelę įtaką atitinkamoje rinkoje.*“

Pažymėtina, kad diskrecijos teisę nustatyti tiek didmeninės prieigos kainas, tiek mažmeninių interneto prieigos paslaugų kainas turi pats ūkio subjektas. Tuo tarpu, vadovaujantis Prieigos, įskaitant tinklų sujungimą, suteikimo ir teikimo taisyklių 6 punktu „teikėjas ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo Tarnybos sprendimo, kuriuo jis pripažintas turinčiu didelę įtaką atitinkamoje rinkoje, ir jam (be kitų įpareigojimų) nustatomas skaidrumo įpareigojimas, įsigaliojimo dienos privalo pateikti Tarnybai Standartinį pasiūlymą, atitinkantį Taisyklių reikalavimus, ir viešai jį paskelbti savo interneto svetainėje, jei tokią turi.“ Vadovaujantis Prieigos taisyklių 7 punktu „Tarnyba gali motyvuotai pareikalauti, kad teikėjas per Tarnybos nustatytą terminą pakeistų Standartinio pasiūlymo, įskaitant ir Taisyklių 9 punkte nurodyto neįsigaliojusio Standartinio pasiūlymo, sąlygas, tarp jų kainas, jeigu jos neatitinka Įstatyme, Taisyklėse ar kituose teisės aktuose nustatytų reikalavimų.“

Taigi, Ryšių reguliavimo tarnyba turi teisę patikrinti ir motyvuotai pareikalauti pakeisti ūkio subjekto nustatytas didmeninės prieigos kainas, jei jos neatitinka nustatytų įpareigojimų, tačiau išankstinis kainų patvirtinimas nėra numatytas ES teisės aktuose, todėl negali būti įtvirtintas ir nacionalinėje teisėje.

Ypatingai atkreiptinas dėmesys į tai, aukščiau nurodyta ERĮ projekto 17 straipsnio 1¹ dalies nuostata ketinama reguliuoti mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų rinką, o būtent mažmeninių interneto prieigos paslaugų kainas, kas nėra suderinama su ES reguliavimu. Kaip jau buvo nurodyta rašto pirmoje dalyje, Rekomendacijos 2014/710/ES priede išvardytos tik didmeninės rinkos, dėl kurių *ex ante* reguliavimas gali būti pateisintas. Mažmeninių elektroninių ryšių paslaugų rinkų reguliavimas nėra pateisinamas, toks teisinis reguliavimas tik sukeltų neigiamas pasekmes bei prieštarautų veiksmingos konkurencijos tikslui apskritai.

4. Ryšių reguliavimo tarnybos ir Konkurencijos tarybos kompetencijos ERĮ projektu dubliuojamos

Ryšių reguliavimo tarnybos ir Konkurencijos tarybos uždaviniai ir funkcijos vykdant konkurencijos priežiūrą elektroninių ryšių srityje skiriasi ir negali būti sutapatinami. Vadovaujantis ERĮ 14 straipsniu, Ryšių reguliavimo tarnybos siekia, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių srityje egzistavimui ir plėtrai bei sąlygos, užkertančios kelią ūkio subjektams piktnaudžiauti savo įtaka rinkoje. Ryšių reguliavimo tarnybos atlieka vadinamąjį *ex ante* konkurencijos priežiūrą. Konkurencijos taryba vykdo konkurencijos priežiūrą elektroninių ryšių srityje pagal Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymą. Tokiu būdu KT atlieka vadinamąjį *ex post* konkurencijos priežiūrą.

Rinkos tyrimo atlikimo procesas, kurio metu nustatoma, ar konkurencija atitinkamoje rinkoje yra veiksminga, įvardijami didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turintys ūkio subjektai bei parenkami įpareigojimai jiems, iš esmės yra procesas, kurio metu atliekamas į ateitį orientuotas ekonominis vertinimas ir siekiama parinkti įpareigojimus, kurie galėtų geriausiai spręsti iškiliančias ar numatomas atsirasti problemas. Ryšių reguliavimo tarnyba atliekamas *ex ante* reguliavimas yra orientuotas į ateitį ir juo siekiama sudaryti vienodas sąlygas rinkos dalyviams veikti atitinkamoje rinkoje, taip pat naujiems rinkos dalyviams lygiais pagrindais įsitvirtinti rinkoje ir sėkmingai konkuruoti su jau esančiais rinkos dalyviais. Tuo tarpu Konkurencijos tarybos tiria ir nagrinėja galimus Konkurencijos įstatymo pažeidimus, vykdo *ex post* priežiūrą. Pavyzdžiui, Ryšių reguliavimo tarnyba didelę įtaką atitinkamoje rinkoje turinčio ūkio subjekto kainų pasiūlymą patikrina per ekonominio atkartojamumo testą remdamasi konkrečia metodika, tačiau ne tais pačiais parametrais kokius naudoja Konkurencijos taryba vertindama maržos spaudimą.

ERĮ projektu papildant Ryšių reguliavimo tarnybos (9 straipsnį nauju 13 ir 14 punktais) ir Konkurencijos tarybos (12 straipsnio 1 dalį naujais 4-6 punktais) funkcijas iš esmės *ex ante* reguliavimas ir *ex post* priežiūra suplakama į vieną. Taptų neaišku kokiais reguliavimo principais remiantis turėtų būti rengiama metodika, kuri institucija būtų atsakinga už jos patvirtinimą, kuri kontroliuotų jos laikymąsi ir tirtų pažeidimus. Toks teisės akto rengimo būdas gali sukelti neaiškumų ir dėl jo formalaus patvirtinimo ir taikymo, nes šios dvi institucijos skirtinga tvarka priima skirtingos teisinės formos teisės aktus (įsakymus ir nutarimus).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad už tą patį pažeidimą ūkio subjektui negali būti skirtos dvi ekonominės sankcijos, o ERĮ projekto 5 straipsniu keičiamo įstatymo 72 straipsnio 7¹ dalyje jau nustatyta, kad Konkurencijos taryba tiria ir nagrinėja šio įstatymo 17 straipsnio 1¹ dalies pažeidimus ir taiko Konkurencijos įstatyme numatytas sankcijas. Tuo tarpu ERĮ 74 straipsnyje numatytos ekonominės sankcijos ūkio subjektams už ERĮ ar kitų teisės aktų pažeidimus. Ryšių reguliavimo tarnyba turi teisę skirti iki 3 procentų bendrųjų metinių pajamų iš veiklos, susijusios su elektroniniais ryšiais, dydžio baudą.

Ši siūloma nuostata išbalansuotų esamą teisinį reguliavimą ir sistemiškai nederėtų su visomis įstatymo nuostatomis. Neaišku, ar turėtų būti atliekami dviejų institucijų du tyrimai, ar tyrimą pradėjus Konkurencijos tarybai, Ryšių reguliavimo tarnyba neturėtų imtis jokių veiksmų, kad asmuo nebūtų baudžiamas du kartus už tą patį teisės pažeidimą.

Abejotina ir ERĮ projekto 72 straipsnio 7¹ dalies formuluotė „<...> *Preziumuojama, kad ūkio subjektai, turintys didelę įtaką didmeninės vietinės prieigos fiksuotoje vietoje rinkoje ir (arba) didmeninės centrinės prieigos fiksuotoje vietoje masinės rinkos produktams rinkoje, kurie nevykdo įsipareigojimo užtikrinti Ryšių reguliavimo tarnybos patvirtintas kainas, atitinkančias šio įstatymo 17 straipsnio 1¹ dalies reikalavimus, piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi*<...>“. Pažymėtina, kad konkurencijos teisės aktų nuostatos numato, kad bet kuris konkurencijos teisės pažeidimas turi būti ištiriamas, identifikuojama, ar ūkio subjektas užima dominuojančią padėtį atitinkamoje rinkoje, pripažįstama, kad, ūkio subjektas piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi ir tik tuomet skiriama sankcija. Taigi, tokios prezumpcijos įtvirtinimas prieštarauja teisinės valstybės principams.

Pažymėtina, kad ERĮ projekte siūlomas įtvirtinti reglamentavimas sukurs Ryšių reguliavimo tarnybos ir Konkurencijos tarybos funkcijų nepagrįstą dubliavimą, teisinį netikrumą institucijoms dėl kompetencijų atribojimo, sudarys sąlygas dvigubam ūkio subjektų baudimui.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, prašome Seimo Ekonomikos komiteto ir Vyriausybės nepritarti pateiktam ERĮ projektui. Taipogi manytume, kad išvadas ERĮ projektui yra būtina gauti iš institucijų, kurioms šiuo projektu sukuriamos papildomos funkcijos - Ryšių reguliavimo tarnybos ir Konkurencijos tarybos.

Teisės ir korporatyvinių reikalų padalinio vadovė
Daiva Kasperavičienė